

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет економіки і менеджменту
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Страхування аграрних ризиків

Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітня програма	«Фінанси, банківська справа та страхування»
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Розробник: Ірина САМОНІКІНА к.е.н., доцент, доцент
(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)
кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування	протокол від <u>09.06.2025</u> № <u>19</u>
	Завідувач кафедри <u>Сергій ФРОЛОВ</u> (підпис)

Погоджено:

Гарант освітньої програми Лариса РИБІНА
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма Світлана ЛУКАШ
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму (додається) надана: Вікторія БОРИСОВА
(підпис) (ПІБ)

Михайло Геслюк
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації Надія БАРАНІК
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 09.07. 2025 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1	Назва ОК	Страхування		
2	Факультет/кафедра	Факультет економіки і менеджменту/ кафедра фінансів, банківської справи та страхування		
3	Статус ОК	Вибірковий		
5	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркового ОК)	Фінанси, банківська справа та страхування / 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 2022 рік		
6	Рівень НРК	6 рівень		
7	Семестр та тривалість вивчення	7 семестр, 1-15 тижнів		
8	Кількість кредитів ЄКТС	5		
9	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)		Самостійна робота
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні
	Заочна форма навчання	14	14	- 122
10	Мова навчання	Українська		
11	Викладач/Координатор освітнього компонента	Самошкіна Ірина Дмитрівна, к.е.н, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування		
11.1	Контактна інформація	Аудиторія 406е, вівторок 12.00-14.00, тел.. +380506059971, E-mail:ira_samoshkina@ukr.net		
12	Загальний опис освітнього компонента	Освітній компонент забезпечує базову підготовку фахівця якісно нового рівня, здатного вирішувати складні нестандартні завдання і проблеми дослідницького характеру у страховій галузі. Спрямований на формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та набуття практичних навичок щодо страхового захисту аграрних підприємств, формування і аналізу документів, що використовуються при страхуванні аграрних ризиків, в діяльності страховиків. Засвоєння здобувачами вищої освіти змісту освітнього компоненту «Страхування аграрних ризиків» дозволить майбутнім фахівцям ефективно використовувати одержані знання у страхових компаніях, а також в інших сферах фінансово-економічної діяльності.		
13	Мета освітнього компонента	Формування цілісної системи знань з організації і функціонування галузі страхування, а саме вивчення питань теорії та практики страхування аграрних ризиків, ознайомлення з історичними витоками, сутністю й необхідністю страхування в сільському господарстві; формами й класифікацією, основними визначеннями та принципами, функціями страхування аграрних ризиків тощо; оволодіння навичками і прийомами ідентифікації, аналізу, оцінки аграрних ризиків в процесі їх страхування.		
14	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на: Страхування 2. Обмеження відсутні		
15	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності здійснюється відповідно до «Кодексу академічної доброчесності Сумського національного аграрного університету»: https://drive.google.com/file/d/142uwVZKHnDYNQJ6TKFxaaPcr7rT5qTN8/view		
16	Ключові слова	Страхування, аграрні ризики, страховий захист аграрних підприємств		
17	Посилання на Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=5399		

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК:	Як оцінюється РНД
Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	
ДРН 1 визначати сутність страхового захисту аграрних підприємств та його місце в системі економічних категорій, розуміти функції, принципи страхування аграрних ризиків, обґрунтовувати роль страхування аграрних ризиків в економії коштів, активізації бізнесу, збільшенні обсягів інвестицій.	Розв'язання практичних завдань. Тести множинного вибору
ДРН 2 обґрунтовувати напрями удосконалення механізму реалізації страхових послуг зі страхування аграрних ризиків страховими організаціями країни (регіону), володіти знаннями про роль ризик-менеджменту у встановленні та визначенні методів впливу на ризики діяльності аграрних підприємств, визначати та аналізувати ризики аграрного виробництва застосовуючи індексне страхування, кептивне страхування аграрних ризиків.	Розв'язання практичних завдань
ДРН 3 володіти знаннями про основні етапи та специфіку побудови страхових тарифів при страхуванні аграрних ризиків, проводити фрактальний та кореляційний аналіз при страхуванні аграрних ризиків.	Розв'язання практичних завдань, ситуаційні завдання (кейси)

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМОПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу (денна/заочна)			Рекомендована література ¹
	Аудиторна робота		Самостійна робота	
	Лк	П.з / семін. з.		
Тема 1 Сутність, роль, принципи страхування аграрних ризиків 1. Історичні витоки, сутність і необхідність страхування аграрних ризиків. 2. Функції, принципи класифікації, форми страхування аграрних ризиків. 3. Економічні завдання страхування аграрних ризиків	2	2	17	2,3,4,5,6,24
Тема 2 Державне регулювання та державна підтримка страхового захисту аграрних підприємств 1. Фінансові та організаційні засади страхування аграрних ризиків. 2. Законодавче забезпечення державної підтримки агропідприємств при страхуванні аграрних ризиків.	2	2	17	3,4,5, 6, 12, 16,21,23,24
Тема 3 Методологічний базис страхування аграрних ризиків 1. Ризики та тарифікація агрострахових послуг. 2. Фрактальний аналіз у страхуванні аграрних ризиків. 3. Кореляційний аналіз динаміки агрострахового ринку у частці загального ринку страхових послуг України.	2	2	17	1,3,4,16,22,24
Тема 4 Оцінка механізму страхування аграрних ризиків 1. Фінансовий механізм регулювання страхування аграрних ризиків 2. Фактори впливу на механізм страхування аграрних ризиків. 3. Індексне страхування.	2	2	17	2,3,4,10,14,15,16, 24
Тема 5 Формування страхової політики при страхуванні аграрних ризиків 1. Діагностика страхової політики при страхуванні аграрних ризиків. 2. Специфіка тарифної політики при страхуванні аграрних ризиків. 3. Управління ризиками при аграрному страхуванні. 4. Кептивне страхування.	2	2	18	2,3,4,16,22,24
Тема 6 Міжнародний досвід страхування аграрних ризиків 1. Страхування аграрних ризиків в ЄС. 2. Страхування аграрних ризиків у США. 3. Моделі державної підтримки страхування аграрних ризиків у зарубіжних країнах.	2	2	18	3,4,10,16,17,20, 24
Тема 7 Напрями розвитку страхування аграрних ризиків 1. Удосконалення державної підтримки страхування аграрних ризиків. 2. Розбудова інфраструктури аграрного страхування.	2	2	18	2,3,4,5,16,21,24
Всього	14	14	122	

¹Конкретне джерело із основної чи додатково рекомендованої літератури

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять</u> , консультацій)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)
ДРН1	Лекції (оглядова, проблемна), пояснення на практичних / семінарських заняттях, ілюстрації з використанням мультимедійного обладнання	Робота з конспектом лекцій в системі Moodle, робота в мережі Інтернет, Мозковий штурм, складання тесту
ДРН 2	Лекції (оглядова, дискусійна), пояснення на практичних заняттях, ілюстрації з використанням мультимедійного обладнання, мозковий штурм	Робота з конспектом лекцій в системі Moodle, інтерактивні відео та квізи, робота в мережі Інтернет, розв'язання практичних завдань.
ДРН3	Оглядова лекція, семінар-дискусія, тестування, пояснення, кейс-метод	Робота з конспектом лекцій в системі Moodle, розв'язання задач(кейсів) exit slips

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Тести множинного вибору Модуль 1 – теми 1-11 Модуль 2 – теми 12-22	30 балів (2x15 балів) / 30%	7 тиждень, 14 тиждень
2.	Практичні роботи	30 балів (10x3 бали)/30%	до 8 тижня; до 14 тижня
3.	Вирішення ситуаційних завдань(кейсів) за темами курсу	10 балів / (2x5 балів)/10%	до кінця 8 тижня; до кінця 14 тижня
4.	Екзамен (письмовий): тест множинного вибору, практичне завдання і співбесіда	30 балів / 30%	згідно розкладу

5.2.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Тести множинного вибору	<5 балів	6-8 балів	8-13 балів	13-15 балів
	Правильні відповіді на 25%	Правильні відповіді на 30-50%	Правильні відповіді на 55-85%	Правильні відповіді на 90-100%
Практична робота	0 балів	1 бал	2 бали	3 бали
	Практична робота не виконана або виконана не вірно	Практична робота виконана з помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Практична робота виконана з незначними помилками, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі	Практична робота виконана повністю без помилок, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Вирішення ситуаційних завдань(кейсів) за темами курсу	<2 балів	3 бали	4 бали	5 балів
	Частково виконана робота	Робота виконана в повному обсязі; студент виявляє елементарні знання окремих положень навчального матеріалу, узагальнює інформацію, обробляє дані, але відсутні висновки	Робота виконана в повному обсязі; студент обґрунтовано викладає навчальний матеріал, аналізує, синтезує, узагальнює та оцінює інформацію, обробляє та логічно інтерпретує дані, одержані результати, є висновки	Робота виконана в повному обсязі; студент вільно, самостійно й аргументовано викладає навчальний матеріал, глибоко та всебічно розкриває його зміст, аналізує, узагальнює та критично оцінює інформацію

Залік	<i>0-5 балів</i>	<i>5-15 балів</i>	<i>15-27 балів</i>	<i>27-30 балів</i>
	Не в повному обсязі розкриті теоретичні питання, не виконано практичне завдання, не пройдена співбесіда	Не в повному обсязі розкриті теоретичні питання, виконано практичне завдання із несуттєвими помилками, частково пройдена співбесіда	Всі вимоги виконані до завдання, частково пройдена співбесіда	Всі вимоги виконані до завдання, пройдена співбесіда, власна думка, критична оцінка проблемних питань

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Експрес-опитування після вивчення кожної теми	Кожне заняття
2	Обмін думками	2, 4, 6, 8, 10, 13 тиждень
3	Самооцінка поточного тестування	7 тиждень, 14 тиждень
4	Розгляд кейсів	1 тиждень, 9 тиждень
5	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів під час опрацювання практичних робіт протягом занять	8 тиждень, 12 тиждень
6	Розв'язання задач	6, 7, 13, 14 тиждень

Самооцінювання може використовуватися як елемент сумативного оцінювання, так і нормативного оцінювання.

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1 Основні джерела

6.1.1 Підручники, посібники

1. Горбач Л.М., Кадебська Е.В. Страхування. Підручник. *Кондор*. 2024. 544 с.
2. Дмитришин М.В., Дмитришин Р.І., Русин Р.С. Страхування: Навчальний посібник. Івано-Франківськ, НАІР. 2024. 272 с. URL: <https://kmfa.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/64/2025/02/dmytryshyn-m.v.-dmytryshyn-r.i.-rusyn-r.s.-strakhuvannia.pdf>
3. Марценюк О.В., Польова О.Л., Руда О.Л. Страхування сільськогосподарських ризиків. Навчальний посібник. ВНАУ – Вінниця : Видавець ФОП Кушнір Ю.В., 2020. 380 с. URL: <https://repository.vsau.org/getfile.php/26851.pdf>
4. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування: навчальний посібник. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем». 2022. 307с. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/80338856-01e5-4c63-bab1-57c0afa921f1/content>
5. Сосновська О.О. Страхування: навчальний посібник. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. 2021. 328 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/39294/1/O_Sosnovska_NP_Strahovanie_2021_FITU.pdf

6.1.2 Інші джерела

6. Borisova, V., Samoshkina, I., Poliatykina, Development of environmental insurance in conditions of economic instability. *Baltic Journal of Economic Studies*. 10(4). 2024. Pp. 106-114. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2024-10-4-106-114>. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/2582/2573>
7. Borisova V., Samoshkina I. Unmanned aerial vehicles in agricultural risk insurance. Безпілотні літальні апарати у страхуванні сільськогосподарських ризиків. *Управління змінами та інновації*. № 12. 2024. С. 90-96. DOI <https://doi.org/10.32782/CMI/2024-12-14> URL: <https://cmi.politehnica.zp.ua/index.php/journal/article/view/173/166>
8. Масюк Ю.В. Особливості розвитку страхових відносин в сільському господарстві України. *Ефективна економіка*. №8. 2021. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2021/74.pdf
9. Про страхування: Закон України № 1909-IX, (Редакція станом на 01.01.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
10. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24 червня 2004р. № 1877-IV (Редакція станом на 18.01.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text>
11. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення механізмів державного регулювання ринку с.-г. продукції: Закон України від 04 червня 2009 р. № 1447 – VI Редакція станом на 22.11.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3498-20#Text>

12. Самошкіна І.Д. Міжнародний досвід розвитку аграрного страхування в Україні. *Технології XXI сторіччя: Збірник тез за матеріалами 28-ої Міжнародної науково-практичної конференції* (23-25 листопада 2022 р.). Ч.2. Суми: СНАУ, 2022. С.3-5.

13. Самошкіна І.Д. Страхування екологічних ризиків як напрям покращення діяльності аграрних підприємств в Україні. *Збірник тез за матеріалами 30-ї Міжнародної науково-практичної конференції "Інноваційні технології в Індустрії 5.0"*, (21-23 жовтня 2024 р.). Ч.2. Суми, СНАУ, 2024. С. 32-33.

14. Самошкіна І.Д. Екологічне страхування як чинник запобігання ризиків природокористування. *Innovative educational technologies: European experience and its application in training in economics and management: Proceedings of scientific and pedagogical internship* (February 3 – March 16, 2025, Riga, Latvia). Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2025. 328 p. С. 235-237. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-530-3-80>

15. Самошкіна І.Д. Розвиток діджиталізації страхового ринку України. *Економіка та суспільство*. Електронний науковий журнал. Випуск № 41 <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-52>. 2022 р. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1572/1513>

16. Самошкіна І.Д., Ждек В.М. Розвиток екологічного страхування в умовах нестабільної економіки. Науковий журнал *Молодий вчений*. №3(115). 2023. С. 115-119. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-3-115-22>. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5792/5667>

17. Серажим Ю.В., Фадєєва І.Г., Самошкіна І.Д. Роль сучасних фінансових інструментів у підтримці екологічно сталого розвитку компаній в Україні. *Актуальні питання економічних наук*, (10), квітень 2025 р. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15195275> URL: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/399/406>

18. Чечоткін В. В., Пристемський О. С. Страхування сільськогосподарських виробників як запорука успішного розвитку аграрного сектору економіки України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Випуск 30, 2020. С 214-217. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/30_2020ua/43.pdf

2.2 Додаткові джерела

19. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua/>

20. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

21. Офіційний сайт Державного служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

22. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>

23. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

24. Фориншурер. Страхование в Украине. URL: <https://forinsurer.com/>